



JUHA RINNE

- Neurologi ja professori Turun yliopistollisessa keskussairaalassa ja Turun yliopistossa.
- Tutkinut muistisairauksia ja tehnyt potilastyötä yli 30 vuotta.
- Luennoi muistisairauksista esimerkiksi muistiyhdistysten ensitietokursseilla ja yleisötilaisuuksissa.
- Harrastaa liikuntaa, muun muassa tennistä. Myös kokkaaminen kiinnostaa, mutta siinä ”ollaan vasta amatööritasolla”.

”Minua motivoi, että voin auttaa”

Neurologi Juha Rinne vetää tutkimusta, jossa testataan rokotetta Alzheimerin tautiin.

Myös hänestä on tuskastuttavaa, että lääkkeiden kehittäminen muistisairauksiin etenee hitaasti.

TEKSTI **Minna Hietakangas** KUVA **Pasi Leino**

Uusia lääkkeitä muistisairauksiin ei ole tullut yli kymmenen vuoteen asetyylikoliini-lääkkeiden ja memantiinin rinnalle. Satoja tutkimuksia on 30 vuoden aikana päätetty miinusmerkkisin tuloksin, ja joskus on aivan loppumetreillä laajoissa potilastutkimuksissa selvinnyt, ettei lupaavalta vaikuttanut lääke sittenkään tehoa.

Neurologian professori **Juha Rinne** kertoo yhden syyn: muistisairauksien perimmäistä syytä ei edelleenkään tiedetä. Tuon avaimen löytäminen on tärkeää, jotta lääkkeillä voitaisiin estää, pysäyttää tai merkittävästi hidastaa muistisairauksia, eikä vain tukea toimintakykyä.

– Esimerkiksi Alzheimerin taudissa muutoksia aivoissa voi syntyä jo parikymmentä vuotta ennen näkyviä oireita. Muistiin ei pystytä nykyisillä lääkkeillä vaikuttamaan, koska muistin kannalta tärkeät aivoalueet ovat heikentyneet jo niin paljon siinä vaiheessa, kun diagnoosi tehdään.

Tällä hetkellä panostetaan muistisairauksien kulkuun vaikuttavien lääkkeiden tutkimiseen. Jo nykyisetkin lääkkeet ovat sitä tehokkaampia ja vaikuttavat sitä pidempään, mitä aiemmin lääkehoito aloitetaan.

Jotta päästäisiin vaikuttamaan silloin, kun muutokset aivoissa ovat hyvin vähäisiä tai vasta alkamassa, on tärkeää saada oikea diagnoosi mahdollisimman

varhain. Rinne muistuttaa, että diagnosoinnissa on apuna yhä parempia välineitä, kuten aivojen kuvantaminen ja selkäydinnestenäyte.

Myös kolesteroli-, diabetes- ja tulehduskipulääkkeiden käyttöä muistisairauksien hoidossa tutkitaan isomilla potilasjoukoilla, mutta tulokset ovat olleet ristiriitaisia. Eräästä diabeteslääkkeestä oli alustavia myönteisiä tuloksia, mutta ne eivät varmistuneet jatkotutkimuksissa.

Rokotteen tehoa aletaan tutkia

Juha Rinne vetää Turussa kansainvälistä rokotetutkimusta: rokote herättelisi kehon puolustusjärjestelmää tuottamaan vasta-aineita Alzheimerin taudissa aivoissa hermosolujen sisälle kertyvää tau-alkuainetta vastaan. Sitä tutkitaan ihmisillä, joilla on diagnosoitu lievä Alzheimerin tauti. Tähän mennessä on selvitetty rokotteiden turvallisuutta ja sitä, kuinka hyvin niitä siedetään.

Maaillalla on kehitetty rokotetta myös toista aivoihin kertyvää valkuaisainetta, beta-amyloidia, vastaan. Rinteen mukaan vaikuttaa siltä, että molemmat rokotteet ovat turvallisia ja hyvin siedettyjä ja saavat elimistön tuottamaan vasta-aineita.

Seuraavaksi käynnistyy rokotteiden tehon tutkiminen. Rinne ei lupaa rokotetta saataville lähivuosina, sillä vielä on testattava esimerkiksi oikea annostus ja se, millaisille potilaille rokote sopii. Hän

kuitenkin kertoo Yhdysvalloissa käynnissä olevista tutkimuksista, joissa selvitetään Alzheimerin taudin kulkuun mahdollisesti vaikuttavia hoitoja suvuissa, joissa on havaittu taudin syntyyn 45–50-vuotiaana johtava geenimuutos.

– Tutkimuksissa rokotteita ja vasta-aineita annetaan oireettomassa vaiheessa oleville ihmisille, joilla on tuo geenimuutos.

Tieto kulkee onneksi nopeasti

Koko työuransa Rinne on hoitanut ja tutkinut muistisairauksia. Ja opettanut uusia lääkäripolvia. Kun hän oli nuori lääkäri ja tutkija, oli juuri kehitetty menetelmiä, joilla muistisairauksien aiheuttamia aivo-
muutoksia saatettiin tutkia.

– Minua motivoi se, että haluan löytää jotain uutta, josta olisi apua. Muistisairautta voi hoitaa ja muistisairasta ja hänen läheisiään tukea, vaikka muistisairauksia ei vielä voikaan estää tai parantaa. On palkitsevaa, kun tuntee olevansa avuksi.

Yksi asia on muuttunut paljon sitten 1980-luvun, jolloin Juha Rinne aloitti. Tuolloin hän naputteli kirjoituskoneella tutkimusraportit, ja jos paperiliuskalle tuli lyöntivirhe, sen kirjoittaminen piti aloittaa alusta. Posti kulki perinteisesti. Nyt tieto kulkee nopeasti: sähköposti napsahtaa kollegalle toiselle puolelle maailmaa saman tien. Toivottavasti jo lähitulevaisuudessa se sisältää hyviä uutisia esimerkiksi rokotteen tehosta. 